

AKER HOKSNES MANUM

HISTORISK VANDRING
PÅ KULTURSTIER

Velkommen til en historisk vandring gjennom 150 år i den gamle MANUM SKOLEKRETS

Skoleloven av 1860 krevde faste skolehus med lærerbolig til avløsning av den til da vanlige omgangskoleordningen. I 1865 stod Manum skole ferdig med ett klasseværelse for inntil 37 elever, samt lærerleilighet på fire rom og kjøkken. Skolehuset ble bygget av Sem herred (kommune) på eiendommen Manum gnr. 45 bnr 3. Kretsinnndelingen omfattet gårdene Tveitan, Askehaug, Hesby, Tem, Ullenrød, Vik, Manum, Aker, Eldre med Firingen, Bjelland, Hoksnes , og Smørberg med Stranden. Først var skolen todelt med småskole- og storskoleklasse. I 1895 var elevtallet 74, fordelt på tre klasser. I 1909 sognet 106 skolebarn til Manum krets. Stasjonsbyen Sem hadde da vokst i befolkning med mange barn i skolepliktig alder. Denne skoleordningen gjaldt fram til 1913, da den nybygde Sem skole ble tatt i bruk. Foreldrene på Smørberg, Bjelland og Hoksnes protesterte kraftig mot den lange skoleveien til Sem, og de gikk til skolestreik i ett års tid. Den andre skolen som samtidig inngikk i den nye

Sem skolekrets, var Grette skole.
Huset som inneholdt Manum skole er nå borte.

*Manum skole, foto fra "Fra Buskeroa til Semsbyen",
Erling Eriksen 1989*

DE GAMLE SKOLEVEIENE FORBI ALLE SMÅGÅRDENE SOM I DAG ER BORTE

Mange av kulturstiene vi følger i dag er stort sett de gamle skoleveiene til Manum skole.

Fra de to brukene på Firingen svingte veien ned lia forbi de to gårdene på Eldre. Den fortsatte opp til veien som kom fra de tre gårdene på Aker, og som gikk fram til Manum og veidelet til Vik.

Fra Stranden, Øvre Hoksnes og Øvre Bjelland gikk veien ned Bjellandkleiva.

Fra Smørberg og Nedre Hoksnes gikk veien rundt nordenden av Bjellandåsen, forbi de to gårdene på Nordre Bjelland og fram til Manumveien. Denne veien hadde til alle tider vært vinterveien til byen fra Andebu og strøka innafor. I stedet for å kjøre den lange hovedveien om Sem kirke og Kjelle, dro man over Laskenhavna (Buskeroa) ,Vik, Manum, Hoksnes , Smørberg og over isen til Nordbyen. Andebu bygdebok forteller at denne siste delen var en farlig ”vei” på ettervinteren med mange drukningsulykker. Noen var nok for vågale når de kjørte hjem etter en lang dag på byen. Var isen sikker om morgenen, var den slett ikke alltid det om kvelden.

I 1903 ble Semslinna åpnet, og den gamle vinterveien gikk over i historien.

I

HOKSNES OPPVEKSTSENTER

Hoksnes oppvekstsenter er en kommunal skole og barnehage tilhørende Tønsberg kommune. Barnehagen ble åpnet i 1987, og har nå 3 avdelinger med til sammen 45 barn i alder 0-6 år. Ca. 10 ansatte arbeider her. Skolen ble tatt i bruk

i 1989. Skolekretsen omfatter vesentlig Hoksnes, Bjelland og Smørberg. I 2009 hadde skolen 20 ansatte og 120 elever i 1.-7. klasse. Elevene fortsetter på Sem skole i 8.-10. klasse.

Skolestrukturen i Tønsberg kommune er under vurdering, og Hoksnes skole er vedtatt nedlagt. Elevene flyttes til Sem skole. Skolespørsmålet i området har således på en måte nå gått runden for andre gang.

FORNMINNER MELLOM BJELLAND OG RÅSTAD

2 BYGDEBORG

Et stykke øst for stien på en høyde finner vi rester av en gammel bygdeborg. Som andre bygdeborger dateres den til Folkevandringstid, ca. år 400-500 e.Kr. Dette var urolige tider med inntrengere og strid. Lokalbefolkningen bygde seg forskansninger av stein og treverk, gjerne på høyder med utsikt og naturlig beskyttelse mot angrep. Når fare truet, tok familiene med seg husdyr og livsnødvendigheter, og hadde tilhold i borgen til det igjen var trygt å være hjemme. Om nødvendig tok de i bruk våpen og utstyr til å forsvare seg med. Varslingssystemet bestod av varder som ble tent når urostiftere var

observert. Slik kunne man varsle nabogrendene, og informasjonen ble videresendt via nettverket av var-der utover landet. Kanskje var det en slik varde her i bygdeborgen der man hadde utsyn til borgene på Smørberg og Freste.

Folkevandringene hadde sin årsak i uro på kon-tinentet, der hunerne med rytterkongen Attila ("Guds svøpe over Europa") herjet på 200- og 300-tallet.

3

FLØYÅSEN

På Fløyåsen står det ei flaggstang med vindfløy. Den ble reist av skipsreder Svend Foyn Bruun i 1954. Utsikten til Akergårdene, Akersvannet og Stokkelandet er her praktfull. I en samtale Bruun hadde med Tønsbergs Blad for noen år siden, fortalte han om navn i området. "Stedsnavnene på åsene vest for Aker Gaard er i dette århundre til dels blitt forandret. Fløyåsens riktige navn var Klevåsen. Vearåsen, som ligger nærmest bebyg-gelsen på Vear, hadde navnet Tjuvhølåsen. Åsen rett øst for denne heter Bjønnskytteråsen. Dette forteller om felt bjørn, og fra Bente Maries tid er der for-tellinger om ulveflokker over Akersvannet".

4 GRAVRØYS

Ved stien opp mot Fløyåsen er det en ansamling av stein som er en gravrøys fra bronsealderen. På dette stedet er det også flott utsikt utover Akersvannet.

5 HULVEIER

På østsiden av skogsveien mot Råstad er det flere steder spor etter gamle hulveier. Dette er veitraséer som har oppstått ved at hest og kjerre har kjørt så mye i samme spor at det har blitt en dyp langsgående grop i det myke terrenget.

6 STEINKRETS

På vestsiden av stien her, like ved stikryss til lysløyperunden, ligger en krets av steiner. Den er satt sammen av mennesker, antakelig i jernalderen. Et stykke ved siden av stien/lysløypa er det anlagt en bane for trening av hester.

7 PUMPESTASJON FOR DRIKKEVANN

Akersvannet har vært drikkevannskilde for kommunene Tjøme, Nøtterøy og Tønsberg . Fra 1977

var det reservevannkilde for Vestfold, men er nå ansett som uegnet til drikkevann. Vannverkets bygninger er fortsatt å se ved Akersvannets østside. Farrisledningen er koplet til her, og det gamle ledningsnettet forsyner området med friskt vann fra Farrisvannet ved Larvik og Eikern i Hof.

8

AKERSVANNET

Vannets høyde over havet er 16 m. Lengden utgjør ca. 3 km, bredden ca. 1 km, og arealet ca. 2 km². Vannet er grunt og meget næringsrikt (eutroft), og ofte trives giftige blågrønnalger godt utover i sommersesongen. 11 såkalte fangdammer er anlagt for å redusere avrenning fra arealene rundt. Akersvannet er et fiskerikt vann med mange arter: Gjedge (en del meget store!), abbor, ål, brasme, flire, sørv, vederbuk. For en del år siden ble det satt ut gjørs, som trives bra her. Deler av marka rundt Akersvannet er i dag naturreservat. Fylkesmannen i Vestfold har nylig vedtatt forvaltningsplan for skjotselen.

For generasjonen som vokste opp under krigen 1940-1945, var Akersvannet nærmest som et eldorado. Vi lærte å svømme på puter av siv, vi fisket med meitemark og stang av hassel. Ofte lånte vi enten den lettrodde Gjersøprammen eller

Bruneprammen. Var det ingen annen råd, måtte vi ty til en gammel, lekk flatbånning som vi kalte "Svartemarja".

9

ELDRE MED FIRINGEN OG KNIPA

gnr. 47 bnr. 1-5 (bruk 1,2,3)

Navnet Eldre betyr "engslette med oretrær". I Rødeboken 1399 kaltes gården "J Øldrine", og hundre år seinere kan vi lese "j Ælderøynæ". I 1723 skrev man "Elderen med Wiringen". Eldre med Firingen ble i middelalderen eiet av St.Olavs kloster i Tønsberg, seinere av ulike private eiere som heller ikke drev gården selv. Første navn vi kjenner til som leilending, er Anders i 1593. Det var 5 matrikulerte bruk her i 1905. Skipsreder Svend Foyen Bruun kjøpte to av brukene i 1920, og la arealet til Aker (46-1). I dag er det ingen egne gårdsbruk her.

Firingen 47 – 2,3,5 , foto NGV

Eldre med sommerfjøset og andre bygninger, foto 1940 (JSL)

Knipa, foto 1941 (JSL)

IO AKERGÅRDENE

AKER, gnr. 46 bnr 1 (bruk 1)
 Aker tilhørte i begynnelsen av 1300-årene
 Margaretaalteret ved St. Hallvards kirke i Oslo. I
 noen perioder var eiendommen adelsgods. På Aker
 var det tidligere tre bruk (Aker, Skjelland, Tangen).
 Hovedgården har stort sett tilhørt slekten Foyn
 Bruun siden 1727. I løpet av det siste hundreåret
 har driftige og kapitalsterke eiere kjøpt opp og lagt
 til gården de fleste av de gamle naboeiendommene.

Det gjelder også Akersmyra, slik at bruket i dag står fram som en storgård. Arealet er 620 da dyrket mark og 950 da skog (2011).

Hovedhuset er bygd i 1812. Navnet Aker betyr dyrkingsmark / åker. Tidligere også skrevet Akr (1329) , Akær (1440) , Agger (1723) .

Aker 46 – 1, med Skjelland , foto 1955 (JSL)

AKER MED TANGEN, gnr. 46 bnr. 3 (bruk 2)
Gården har vært slektsgård fra 1800-tallet, og er fortsatt i slekta ved dagens eier Vidar Klinge Henriksen. Dyrket jord 150 da, skog og utmark 230 da (2011). Plassen Tangen er tegnet inn på

kart fra 1805 og 1820 og lå nord for Akersvannet ved området vi i dag kaller Gjersøtangen. Stedet var før vannet ble senket mye brukt som badeplass. I krigsårene, ved St.Hansfeiringen, var Gjersøtangen festplass med bål og overnatting i telt. Jan Sigbjørn Larsen, født og oppvokst på Aker, og dattersønn av Nils Skjelland som hadde bruk 3, skriver om de fem familiene som bodde på Tangen i perioden ca. 1740 – 1850. Vi kan lese om dette i Vestfold slekts-historielags blad "Gjallarhorn" nr. 49 – 2011. Her var det tydeligvis et strevsomt liv med jakt og fiske. I januar 1782 skjøt Ole Olsen Tangen to ulver på Aker.

Aker 46 - 3 , foto NGV

SKJELLAND, (bruk 3)

Aker, bruk 3, var i familien Skjellands eie fra 1892, og ble kalt Skjellandgården. En del av Akersmyra ble utskilt herfra. I 1936 ble gården overtatt av Sven Foyn Bruun på bruk 1. Husene brant ned ca. 1980.

Skjelland , foto 1957 (JSL)

II MASTAFJELLET

I tillegg til utsikten fra Fløyåsen er det også flott utsikt over Semsbyen og nordvestover mot Lønskollen, hvis en følger stien over fjellet fra Aker til Vik. Navnet Mastafjellet kommer av at det

tidligere stod en høyspentmast her. Fundamentene, fire betongklosser, står fortsatt igjen. Stien svinger seg gjennom fint landskap med variert vegetasjon. Langs stien er det også en hyggelig rasteplass med bålsted (husk bålforbud i sommerhalvåret!). Den 8. mai 1998 ledet forfatteren den kjente "Fredagskjappen" i regi av Tønsberg turistforening på denne stien, med kafferast på Mastafjellet. Det var en populær tur med over 200 deltakere.

I2 STEINKRETS OG ANDRE FORNMINNER PÅ LØKEBERG

Steinkretsen med 9 steiner antas å være fra jernalderen. Bak den kan ses rester av en liten gravhaug med en såkalt hellekiste, som kan være enda eldre. I myra, ikke langt unna, er det funnet en trespade og en trebolle fra yngre bronsealder. Under fjellet her ble det i 1886 funnet to sammensnodde ringer av gull fra eldre jernalder, såkalte betalingsringer.

I2 AKERSMYRA

I 1892 ble myra utskilt fra gårdene Aker og Vik. I 1908 startet man en fabrikk for torvstrø, som etter hvert fikk navnet A/S Sem Torvstrøfabrikk. En

skinnegang for traller ble ført fram til Sem jernbanestasjon i 1912. Produksjonen var i 1938 oppe i 25000 baller. Under både 1. og 2. verdenskrig ble det solgt torv til fyringsbrensel herfra. Myra ble overtatt av Aker gård igjen i 1947. Helt fram til 1960-årene ble det drevet torvstrøproduksjon her under forskjellige driftere. Da torva etter hvert stort sett var fjernet, ble myra drenert og beplantet med skog.

A/S Sem Torvstrøfabrikk , foto B-S

LØKEBERG

I3 LØKEBERG,
Gnr. 46 bnr. 4 og 5 (bruk A og B)

Løkeberg var husmannsplass under Aker, skriftlig omtalt i 1780-årene, frasolgt som eget bruk i 1827 for 400 spesiedaler. B.nr 4 var den eldste

Løkeberg 46-4, foto Sven Olav Lilleås

plassen, som senere ble delt. Husene her ble revet i 1960-åra, og jorda solgt til Vik 44-6. Bruket utgjorde 30 da jord og 30 da skog (1945). I 1957 kjøpte Sem kommune en del av Løkeberg til bolig-

tomter. Gården var da eiet av Olaf Nilsen, som var driftsbestyrer på Aker gård i de harde krigsårene. Hele Løkeberg, gnr. 46 bnr. 4 og 5, er nedlagt som gårdsbruk, og arealene er tilbygget med boliger. Uthuset er revet og erstattet med en lekeplass. Våningshuset finnes fortsatt og er bebodd.

Løkeberg 46 – 4,5 , foto SSBB

I4 FENGSELSBRØNNEN

Arrestforvarer, tidligere fanejunker, Anders Juul Winge ved det nyopprettede Sem arresthus, kjøpte i 1844 gården Løkeberg. Fengselet hadde behov for årssikkert vann, og under fjellet nordøst på eiendommen fant han det han trengte. En stor steinsatt

Bjelland

Sem

IP

IP

Vear

brønn ble gravd ut, og vannledning av utborede trestokker (osp?) ble lagt fram til arresthuset. Da Sem jernbanestasjon, som kom i 1881, også trengte vann, fikk de lov til å koble seg på ledningen. Winge solgte Løkeberg samme år og kjøpte gården Smedsrud. Brønnen er nå fylt med jord.

15 VIK-GÅRDENE

VIK, ØVRE, gnr. 44 bnr. 1 (bruk 1)
 Eiendommen drives jordbruksmessig med areal 170 da dyrket og 60 da skog (2011), og er etter hvert også utviklet til en av Vestfolds store gartneribedrifter. Det gamle staselige våningshuset er revet og erstattet av et nytt.

Vik, Øvre 44 – 1, foto NGV

VIK, MELLOM, gnr. 44 bnr. 6 (bruk 3)

Gården drives i dag med juletreproduksjon som en vesentlig del av driften.

Areal 215 da dyrket og 25 da skog (2011).

Gårdsavnet Vik er nok meget gammelt, da det er et enkelt, landskapsbeskrivende navn i ubestemt form. Bakgrunnen for navnet kan være at terrenget går inn i en bue mot fjorden her, eller at vannstanden i Akersvannet var så høy at det strakte seg inn i en vik der Akersmyra er i dag. Skrivemåten har i perioder vært forvansket til Wigh og Wiig.

Vik, Mellom 44 – 6 , foto NGV

VIK, NEDRE, gnr. 44 bnr. 2 og 9 (bruk 2)
 Eiendommen ligger i krysset Viksveien /
 Akersveien. Jorda er solgt til tomter og tilleggsjord
 for Vik Mellom (44-6). Bare våningshuset består.
 Arealet var 80 da dyrket og 100 da skog (1947).

Vik, Nedre 44 – 2,9 , foto NGV

I6 MANUMGÅRDENE (Alle tre gårdene består og er slektsgårder)

MANUM, gnr. 45 bnr. 2 (bruk 2)
 150 da leirmold dyrkes her, skog ca. 90 da (2011).
 Våningshuset er bygd ca. 1870. St. Olavs kloster i
 Tønsberg eide hele Manumområdet , i likhet med
 mange andre gårder i distriktet, allerede i slutten
 av det 14. århundre. Klostergodset gikk ved refor-
 masjonen over til kronen (kongen).

Manum 45-2 , foto NGV

MANUM, gnr. 45 bnr. 3 (bruk 3)

Våningshuset er bygget ca. 1890. Dyrket areal 225 da sand og leirmold, skog 180 da (2011). Den gamle skolebygningen (Manum skole), som lå her, ble ved nedleggelsen skjøttet over til Manum (45-3) som bolig, og er senere revet.

Manum 45-3 , våningshus, foto NGV

MANUM, gnr. 45 bnr. 1 (bruk 1)

I 1845 ble Manum delt i tre bruk, solgt til hver av tre sønner. Navnet Manum betyr nok opprinnelig en berghammer, hvorfra man har en tiltalende utsikt.

Gården har ca. 260 da dyrket leirmold og 180 da skog (2011).

Manum 45 – 1 , våningshus, foto NGV

I7 TORP (plass under Manum)

Plassen nevnes på 1600-tallet som Skogødegård. Den er tegnet inn på kart fra 1820 og 1870, og lå ved skogsveien fra Øvre Bjelland / Firingen til Manum. Husmannsfamilier bodde her kortere eller lengre tid. I mange år stod det på stedet et gammelt epletre, men i dag ser vi bare trappehella.

NEDLAGTE GÅRDER LANGS TURSTIEN

(Alle Bjellandgårdene er nå borte som gårdsbruk)

I8 SØNDRE BJELLAND

gnr. 48 bnr. 6 (bruk 8)

På Søndre Bjelland var det 50 da dyrket sandjord og 70 da skog (1947). Etter 2. verdenskrig ble gården overdratt til Manum (45-1).

Søndre Bjelland 48 – 6 , foto NGV

I9 BJELLANDBAKKEN – ET LANDEMERKE I MANGE ÅR

Sem Idrettsforening bygde den første bakken i 1923 og hadde det første hopprennet 18. mars samme år. Senere gikk Sem IF sammen med Tønsberg Turn

*Bjellandbakken
1936, foto Sem
IF jubileumsbok*

og bygde bakken større. Stor suksess ble det med Hovedlandsrennet 7. mars 1937, da kong Håkon og kronprins Olav var blant publikum. Etter å ha inn tatt lunch hos stortingsmann og skipsreder Svend Foyen Bruun på Aker gård, ble de kjørt med hest og slede den gamle skoleveien fra Aker til Manum, og videre til skibakken under stor jubel. Kusk på ekvipasjen var Jan Sømme, far til Svein Jacob

Elsa og Roar Skarsholt (forfatter av dette hefte) på toppen av Bjellandbakkens stillas i 1954. Egne foto

Sømme, nåværende leder i grunneierlaget. Det var 15000 tilskuere her denne dagen. Det siste hopprennet i Bjellandbakken gikk 22.-23. febr. 1957. Bakkeprofilen holdt ikke lenger tidens krav. Bakkerekorden ble stående på 67,5 m. Kritisk punkt var oppgitt til 60 m.

Program til siste skirenn i 1957

24 SKOLEVEIEN

Som tidligere nevnt gikk skoleveien fra de to brukene på Firingen ned lia forbi de to gårdene på Eldre. Så fortsatte den opp til veien som kom fra de tre gårdene på Aker, og videre fram til Manum og veidelet til Vik.

20 NORDRE BJELLAND gnr. 48 bnr. 7 (bruk 8)

På flyfotoet fra ca. 1950 ser vi tydelig veien som gikk rundt åsen mot Hoksnes. I bakgrunnen kan

Nordre Bjelland 48-7 , foto ca.1950

vi se poppelalléen langs Semslinna, plantet i 1930-årene. Den ble kalt "Sven Foyn Bruuns allé" etter initiativtakeren. Veivokter Kristian Langbrække brukte mye tid på å stelle denne. Kjell Winge Bjelland, som har lånt ut bildet, er tippoldebarn av arrestforvalter Winge, som er omtalt under kapitlet "Fengselsbrønnen". Bruket ble overdradd til Manum (45-I) ca. 1970, og husene er revet.

2I NORDRE BJELLAND, gnr. 48 bnr. 4 (bruk 3)

De siste eierne før kommunen kjøpte gården, var Gjertrud og Ludvig Hoksred. Husene er nå revet. 40 da dyrket mark og 40 da skog tilhørte gården (1947). I nærheten er det et fint utsiktspunkt. Det såkalte Patteberget ligger ved gården. Her pleide noen av skolebarna fra Hoksnes å møte sine

Nordre Bjelland 48 - 4, foto NGV

mødre i en pause fra skolen på Manum for å få seg en liten påtår med morsmelk. Skoledagen kunne være lang, og utpå formiddagen møtte de håpefulle sine ammende mødre på halvveien mellom hjem og skole.

22 LANDBRUKSREDSKAPER

På dette stedet er det satt ut i marka noen gamle hesteredskaper som for lengst er utrangert og har fått sin pensjonstilværelse utendørs.

23 ØVRE BJELLAND

gnr. 48 bnr. 8 (bruk 4)

Denne gården lå sør for toppen av Bjellandkleiva. Den bestod av ca. 14 da dyrket mark og 60 da skog (1945). Arealet er nå bebyggt. Våningshuset står fortsatt.

ØVRE BJELLAND, gnr. 48, bnr. 3 (bruk 2)

Gården lå i nordøst ved toppen av Bjellandkleiva,

Øvre Bjelland 48 – 8 , foto SSBB

og hadde 60 da dyrket sandjord og 60 da skog (1947). Arealet er medgått til tomter og veier, og husene er borte.

Øvre Bjelland 48 – 3 , foto NGV

BJELLAND, gnr. 48 bnr. 2 (bruk 5)
 Beliggenheten til gården var nær nåværende
 Hoksnes oppvekstsenter (skole og barnehage).
 Tønsberg kommune har overtatt eiendommen,
 revet husene og satt opp de nye byggene. All dyrket
 mark er tatt ut av bruk. Opprinnelig var det her ca.
 20 da dyrket mark og 10 da skog (1945).

Bjelland 48 – 2 , foto SSBB

For eiendommene oppgir vi både gårds- og bruksnummer i Matrikkelen, og henvisning til Bruk nr. i boka "Gårdshistorie 1" fra serien "Sem og Slagen, en bygdebok" (SSBB).

LES MER PÅ NETT:

http://www-bib.hive.no/tekster/sem_slagen/gaardshistorie1/45.html

http://www-bib.hive.no/tekster/sem_slagen/kulturhistorie2_1/index.html

http://www-bib.hive.no/tekster/tunsberg/buskeroa/fra_buskeroa.html#Skoleforhold%20og

<http://www-bib.hive.no/tekster/lokalhist.html>

<http://www.jarlsberghistorielag.com/>

<http://home.czi.net/pmbratteli/gjallarhorn/gjallarh.htm>

[http://www.tonsberg.kommune.no/cms/cms.nsf/%28\\$All%29/4287C8A87C31B9E6C-](http://www.tonsberg.kommune.no/cms/cms.nsf/%28$All%29/4287C8A87C31B9E6C-12573690032E217?OpenDocument)

[12573690032E217?OpenDocument](http://www.tonsberg.kommune.no/cms/cms.nsf/%28$All%29/4287C8A87C31B9E6C-12573690032E217?OpenDocument)

<http://kart.tonsberg.kommune.no/webinnsyn/Content/Main.asp?layout=tonsberg&time=1335869485&vwr=asv&mode=>

<http://www.kulturminnesok.no>

BILDEREFERANSER:

Sem og Slagen bygdebok, gårdshistorie bind 1 (1945) (SSBB)
 Norske gardsbruk, Vestfold fylke 2, (1947), (NGV)
 Fra Buskeroa til Semsbyen (1989), (B-S)
 Jan Sigbjørn Larsen, (JSL)

KILDER:

Bygdebøker for Sem og Slagen, 1945-1963
 Bygdebøker for Andebu, 1975-1982
 Norske gardsbruk, Vestfold fylke 2, 1947
 Fra Buskeroa til Semsbyen (Erling Eriksen ,1989)
 Bronse og makt (Øystein Kock Johansen)
 Temahefte nr. 4-2007 (Tunsberg historielag)
 Gjallarhorn 49-2011 (Vestfold slektshistorielag)
 Havet, jorden og fugleskriket, historien om Aker gård (Sissel Lange-Nielsen, 1998)
 Sem Idrettsforening 75 år, jubileumsbok
 Tønsbergs Blad

Tekst: Roar Skarsholt

Redaksjon, digitalisering: Arne-Laurits Rossebø

Heftet er utgitt i 2012 av Sem grunneierlag i samarbeid med
 Tønsberg kommune

Cicero Grafisk AS

Hel

Tør-
kopp

Skjærnes

gravfelt

Sjøestokk

16m

Røberg-
vannet NR

Tufte

Melsom

grav-
felt

Gile

Akersvannet
naturreservat

Brekke

Lagerød

Buer

Råstad

Veiar

Sandodden

Munke-
rekka

Rakke-
vik

NOTATER:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sem Grunneierlag
Jarlsberg Historielag
Sem Idrettsforening
Tønsberg kommune

TEKST: ROAR SKARSHOLT
REDAKSJON: ARNE-LAURITS ROSSEBØ
2012

www.tonsberg.kommune.no

